

postali eden izmed vzrokov za to, da je z otroki »vse narobe«. Nostalgija po redu in disciplini je tako lahko tudi razumljiva, drugo vprašanje pa je, ali je mogoče tak red in disciplino v sodobnih šolah uresničiti. Zlasti politična desnica rada tudi sama verjame, da je to mogoče in v to prepričuje še volivce. Hkrati s tem še zbuja iluzijo o tem, da je v šoli mogoče uspešno proizvajati (vzgajati) ljudi po pedagoških zamislih vcepljanja arbitrarno določenih visokih vrednot v glave učencev. Kolikor tu še govorimo o Franciji, je treba tovrstno politizacijo problematike vzgoje in izobraževanja brati v kontekstu takrat napovedanih gospodarskih reform. Nemara se njihovo bistvo nazorno kaže v izjavi tedanjega finančnega ministra in kasneje uspešnega konkurenta predsednika Jacquesa Chiraca, neokonservativca Nicolas Sarkozyja. Le-ta je že takrat najavil reformo, za katero s podporo kapitala pravzaprav najbolj zares gre. Med drugim je ta reforma zajela tudi spremembo delovne zakonodaje, ki odpravlja razliko med delom za določen in nedoločen čas. Po Sarkozyju je namreč treba tistim, ki »hočejo delati več, to dovoliti.« Ni treba biti ravno sindikalist za to, da razbereš dejanski smisel te izjave, ki skoraj neprikrito objavlja krepitev prisile za povečanje obsega dela zaposlenih.

Ker se ni mogoče izogniti primerjavam, lahko rečemo, da se realnost slovenske šolske reforme, ki je šele opravila svoje prve korake v šolski praksi, razvija k podobnim okoliščinam. Zasnovala jo je ena politična opcija, druga se je morala soočiti z dilemo, kako se obnašati do že sprejetih rešitev in do vzgojno-izobraževalnega sistema nasploh. Poglavitne točke kritike, ki so izvirale iz desnih opozicijskih krogov, namreč niso bili toliko sami kurikulumi, ampak predvsem posamezne sistemske rešitve, ki so zagotavljale ideološko nevtralnost šole (to je tudi smisel odsotnosti avtoritarosti v šoli). Druga, bolj megljena tema kritike so bili resnični in domnevni vzgojni problemi. Kar se je torej nakopičilo kot kritika slovenske šolske reforme, pri tem pač ni mogoče insistirati, da pri uvajanju reforme ni bilo neizogibnih napak, je merilo prav prilagajanje šole političnim in ideološkim potrebam. Toda, če se že primerjamo: v Franciji so novo reformo, kakršna ustreza desnici, zastavili na podlagi resnega intelektualnega vložka in dialoga različnih nosilcev javnega diskurza. Iz tega, kar se je na tem področju dogajalo v Sloveniji v letih 2004–2008, pa je bilo jasno videti, da so se slovenski konservativci nekaj malega naučili. Razglašanje, da jih politična sprememba avtorizira za nujne spremembe šolskega modela, je že kmalu po zmagi desne koalicije v jeseni 2004 postalo precej manj glasno. Sledile so parcialne in negotove spremembe, okvir reforme iz devetdesetih pa je za silo preživel.